OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteistoiminnasta evankelis-luterilaisessa kirkossa ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 60/2025 vp)

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 4.6.2025
Hallitusneuvos Hanna Kiiskinen
Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto

Kansainvälinen sääntely

- Euroopan sosiaalinen peruskirja (SopS 80/2002) 21, 22 ja 29 art.
- Euroopan unioni
  - Perusoikeuskirja 27 art.
  - Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä (2002/14/EY, **yhteistoimintamenettelydirektiivi**):
    - Asetetaan vähimmäisvaatimukset työntekijöiden oikeudelle saada tietoja ja tulla kuulluksi yhteisössä sijaitsevissa yrityksissä tai toimipaikoissa.
    - Direktiiviä sovelletaan jäsenvaltion valinnan mukaan:
      a) yrityksiin, joiden palveluksessa on yksittäisessä jäsenvaltiossa vähintään 50 työntekijää, tai
      b) toimipaikkoihin, joiden palveluksessa on yksittäisessä jäsenvaltiossa vähintään 20 työntekijää.

Yhteistoimintaa säännellään Suomessa sektorikohtaisesti

- Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta **kunnassa ja hyvinvointialueella** (449/2007), voimaan 1.9.2007
- Laki yhteistoiminnasta **valtion** virastoissa ja laitoksissa (1233/2013), voimaan 1.1.2014
- Yksityistä sektoria koskeva **yhteistoimintalaki** (1333/2021), voimaan 1.1.2022

Yhteistoimintalakiehdotuksen eduskuntakäsittely: TyVM 18/2021 vp

”Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettua yhteistoimintalakia ei soveltamisalaa koskevan 2 §:n perusteella sovelleta evankelis-luterilaisessa kirkossa eikä ortodoksisessa kirkossa, joissa yhteistoiminta perustuu nykyisin ainoastaan työ- tai virkaehtosopimuksen määräyksiin.

Hallituksen esityksen mukaan soveltamisalaa ei esityksen valmistelussa laajennettu koskemaan evankelis-luterilaista ja ortodoksista kirkkoa, koska kyseessä on yksityisen sektorin yhteistoimintalaki. Yhteistoiminnan sääntelyssä on omaksuttu sektorikohtainen sääntely siten, että yksityisen sektorin, kuntien ja valtion osalta yhteistoiminnasta on säädetty eri laeissa. Kirkkojen osalta työnantajan ja henkilöstön yhteistoiminnan sääntelytarvetta on tarkoitus esityksen mukaan arvioida erikseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että yhteistoiminnasta sääntely ulotetaan myös evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja ortodoksiseen kirkkoon, ja edellyttää lainvalmistelun aloittamista.”

Esi- ja perusvalmistelu kirkon piirissä

- Kirkkohallitus (KH)
  - Kolmikantainen työryhmä arvioi yhteistoiminnan järjestämistapaa 2021-2022
  - Täysistunto päätti 4/2023 esittää kirkolliskokoukselle lakisääteiseen järjestelmään siirtymistä
- Kirkolliskokous (KK)
  - Asian käsittely 5/2023 ja 11/2023
  - KK ei tehnyt muutoksia KH:n esitykseen
  - KK ehdotti 11/2023 OKM:lle kirkon yhteistoimintalain säätämistä

Kirkon työnantajat (2.1 §)

- Seurakunnat
- Seurakuntayhtymät yhdessä niihin kuuluvien seurakuntien kanssa
- Tuomiokapitulit
- Kirkkohallitus
- Kirkon eläkerahasto

Soveltamisalan rajaukset (2 § 2 ja 3 momentti)

- **Henkilöstömäärää koskeva rajaus (20 viranhaltijaa tai työntekijää) perustuu kirkolliskokouksen ehdotukseen.**
  - Jos soveltamisalarajaus olisi 50, lakia sovellettaisiin enää vain suurimmissa kaupunkiseurakunnissa ja vähintään keskikokoisissa seurakuntayhtymissä.
  - Jos soveltamisalarajausta ei olisi, velvoitteet voisivat haitata pienten seurakuntien kehitystä, mikä olisi vastoin yhteistoimintadirektiivin tarkoitusta.
- Lakia ei sovelleta **tunnustuksellisen toiminnan** tarkoitusta ja tavoitteita koskeviin ratkaisuihin eikä näiden ratkaisujen valmisteluun.

Seuraamusjärjestelmä (35-37 §)

- Nykyinen järjestelmä: ensin neuvottelumenettely pääsopijapuolten kesken, sen jälkeen neuvottelujärjestö voi nostaa kanteen työtuomioistuimessa.

- Uusi järjestelmä:
  1) **Yksityisoikeudellinen hyvitys** työntekijälle tai viranhaltijalle
     - Max 39 895 € (sama määrä kuin muillakin sektoreilla) ⟶ 40 160 €
     - Hyvityskanne käsitellään yleisessä tuomioistuimessa
  2) **Rikosoikeudellinen rangaistus** – kirkon yhteistoimintavelvoitteen rikkominen
     - Sakkorangaistus
     - Voi kohdistua vain työnantajaa edustaviin työntekijöihin tai viranhaltijoihin

Vaikutukset

- Työllisyyden edistäminen: Kirkon henkilöstön saattaminen yhteistoiminnan osalta yhdenmukaiseen lainsäädännölliseen asemaan suhteessa muiden sektorien henkilöstöön.
- Menettelyt eivät olisi työnantajille uusia, mutta niistä aiheutuisi jonkin verran lisäkustannuksia.
- Ehdotuksella ei ole vaikutuksia valtion talouteen.

Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.